

***** Kişisel Verilerden Arındırılmıştır ***** Kişisel Verilerden Arındırılmıştır
***** Kişisel Verilerden Arındırılmıştır ***** 6. Hukuk Dairesi

2022/1251 E. , 2022/1999 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : Konya Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi

İLK DERECE MAHKEMESİ : Konya 1. Asliye Ticaret Mahkemesi

Taraflar arasındaki itirazın iptali davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın esastan reddine yönelik verilen hüküm süresi içinde davalı vekilince temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

K A R A R

Davacı vekili, davacı müvekkilinin mahkemeden konkordato talep ettiğini ve mahkemece geçici mühlet tedbirlerine hükmedildiğini, konkordato isteminden evvel davalı bankaya ciro ederek 2 adet çek vermiş olduğunu, davalı bankanın konkordato tedbirlerine muhalefet edecek şekilde 2 adet çeki tahsil ederek kredi borçlarına mahsup ettiğini, tahsil edilen çek tutarlarından oluşan alacaklarının tahsili amacıyla davalı aleyhine ilamsız icra takibi başlatıldığını, başlatılan takiplere davalının itiraz etmesiyle durduğunu, dava konusu çeklerin yetkili hamilinin davacı müvekkilleri olduğunu, ancak davalı bankanın tahsil ettiği çek bedellerini konkordato komiserliğinin kontrolündeki hesabına yatırılması gerekirken yatırmadığını öne sürerek davalının Konya 3. İcra Müdürlüğü'nün 2018/13709 E. sayılı ve Konya 3. İcra Müdürlüğü'nün 2018/13712 E. Sayılı dosyaları nezdinde başlatılan takiplere yönelttiği takibe, borca, faize ve tüm ferilerine itirazlarının iptali ile haksız itiraz nedeniyle ayrı ayrı alacak miktarının % 20'sinden az olmamak üzere icra inkar tazminatına hükmedilmesine, karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, dava konusu çeklerin davalı bankaya davacı tarafından teminat karşılığı verildiğini, davacının müvekkili bankaya kredi borcu olması nedeniyle çek karşılık bedellerin davacının borçlarından mahsup edildiğini, müvekkili bankanın yapılan tahsilatlarda iyiniyetli olduğunu belirterek; davanın reddini dilemiştir. İlk derece mahkemesince, dava konusu çeklerde davacı şirket tarafından yapılan cironun tahsil cirosu ya da rehin cirosu olduğuna dair bir ifade bulunmadığından, bu ciroların temlik cirosu olduğu ve dolayısıyla davacı şirketin bu çekleri (temlik cirosu sayılan bir ciro ile) davalı bankaya ciro etmesinden sonra artık bu çeklerin yetkili hamili olmadığı davacının alacakları yönünden verilen tedbir kararlarının ise sadece 2004 s. ...nin 200 ve 201. maddeleri ile 294. maddelerinde yazılı takas yasağı ile sınırlı olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

İlk derece mahkemesi kararına karşı davacı vekili tarafından istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine, Konya Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi tarafından, yapılan inceleme sonucunda: dava konusu çeklerin İİK'nın 294/4. maddesi delaleti ile 200 ve 201. maddeler kapsamında kalan takas işlemi olarak nitelendirilmeyeceği, davacı şirketin kredi kullanımında dava konusu çeki bankaya temlik cirosu yoluyla devrettiği, davacının söz konusu çek üzerinde tasarruf yetkisi kalmadığı, takas yasağının ise ancak ilanlardan itibaren geçerli olacağı gerekçeleriyle istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

1) Uyuşmazlık, konkordato mühleti verilmeden önce davalı bankaya tevdi edilen çeklere ilişkin tahsil edilen bedellerin, davalının kredi müşterisi olan davacıya iade edip edilmeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Hukukumuzda bir ödeme aracı olarak öngörülen çek, hak sahibinin tespiti şekline göre; nama, emre veya hamiline olarak düzenlenebilir. Türk Ticaret Kanunu'nun 824. maddesine göre ise; "Emre yazılı olan veya kanunen böyle sayılan kıymetli evrak, emre yazılı senetlerdendir". Çek de kanunen emre yazılı senetlerden olduğu için, emre düzenlenmek isteniyorsa bunun açıkça senede yazılmasına gerek yoktur. Emre yazılı çeklerin devri, ciro ve teslim ile mümkün olmaktadır. Kanun koyucu çekin tedavülüne ilişkin uygulama konusunda policede ciroyu düzenleyen hükümlere atıf yapmaktadır. Yapılma amacı yönünden ciro; temlik, tahsil ve rehin cirosu olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

Kambiyo senedinin mülkiyeti ile birlikte senetten doğan hakları karşı tarafa devretmek amacıyla yapılan ciroya temlik cirosu denir. Cironun hangi amaçla yapıldığı anlaşılmıyor ise temlik için yapıldığı kabul edilir.

Alacaklının, kendisine bir temsilci atayarak senet bedelinin tahsilini amaçlamak için yaptığı ciro ise tahsil cirosudur.

Police ve bononun aksine çekte rehin cirosu yapılmasına cevaz verilmemiştir. Bunun sebebi çekin bir kredi aracı değil de ödeme aracı olarak düşünülmüş olmasıdır. Çekin görünürde temlik cirosu ile devredilmiş olmasına rağmen gizli rehin cirosu ile devredildiği anlaşıyor ise bu ciro geçersizdir ve banka gizli rehin cirosu ile aldığı çekin yetkili hamili olarak hak talebinde bulunamayacaktır.

Somut olaya bakıldığında; konkordato talep eden davacı şirket, geçici mühlet kararından evvel ticari hayatta "müşteri çeki" adı verilen ve kendisinin lehdarı olduğu çekleri, kullanılan kredi teminatı olarak beyaz ciro yoluyla davalı bankaya devretmiştir. Çeklerin ileri tarihli çek olarak düzenlendiği dosya kapsamı

ile sabittir. Öte yandan, dosyada mübrez çek tevdi bordroları ve her iki tarafın beyanları nazara alındığında uyuşmazlık konusu çeklerin devrinin rehin amacıyla yapıldığı sonucuna varılmaktadır. Az yukarıda açıklanan nedenlerle bankanın rehin cirosu ile hamil olduğu çek nedeniyle hak sahibi olması mümkün değildir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 294/6. maddesi uyarınca; "Konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür."

Çekin temlik cirosu ile devredildiği kabul edilmiş olması halinde davacı şirketin geçici mühletin ilanından önce davalıya ciro ettiği ve mühlet ilanından sonra muaccel olan ileri tarihli çekten kaynaklanan devir, yukarıdaki hüküm uyarınca geçersiz olacaktır. Bu çözüm aynı zamanda konkordato müessesinin ruhuna da uygundur. Bu durumda, gerek temlik cirosu ve gerekse temlik cirosu görünümünde gizli rehin cirosu yoluyla bankaya devredilen çek bedellerinin davalı banka tarafından konkordato talep eden şirket lehine komiserin kontrolünde bulunan hesaba aktarılması gerekirken davacının kredi borcundan mahsup edilmesi doğru olmamıştır.

Bütün bu açıklamalar ışığında; mahkemece davaya konu icra takipleri incelenerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken aksi düşünce ve yanılıgılı gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir.

2) Bozma nedenine göre davalı vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesine gerek görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda (1) no.lu bentte açıklanan nedenlerle, davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, Konya Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesinin 27.10.2021 gün, 2021/913 E., 2021/1601 K. sayılı kararının kaldırılarak ilk derece mahkemesi hükmünün BOZULMASINA, (2) no.lu bentte açıklanan nedenlerle bozma nedenine göre, davalı vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesine yer olmadığına, peşin alınan harcın istek halinde temyiz edene iadesine, HMK 373/1 maddesi gereğince dosyanın ilk derece mahkemesine, karardan bir örneğin ilgili Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, 11.04.2022 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.